

Prieskum pri zasadení tankovej divízie do útoku z chodu

Podplukovník Juraj Šaletroš, major Koloman Bartoš

Aby sa dosiahlo nepretržitej bojovej činnosti vojsk k narastaniu úderu a k zvyšovaniu tempa operácie na rozhodujúcom smere činnosti vševojskovej armády, vyžaduje operácia vytváranie silných druhých sledov a záloh.

V rámci vševojskovej armády môže tieto úkoly plniť tanková divízia, ktorá môže byť v druhom slede armády. Z hľadiska utajenia musí byť tanková divízia až do zasadenia do útoku z chodu sústredená v priestore sústredenia a jej presun na čiaru zasadenia bude prebiehať rýchle a v širokom pásme.

Úspech zasadenia tankovej divízie druhého sledu armády v priebehu útočnej operácie je podmienený dôsledným operačným zabezpečením, na ktoré i v tohoročnom rozkaze MNO bol položený veľký dôraz. Zvlášť významné miesto v operačnom zabezpečení druhého sledu armády má jeho prieskumové zabezpečenie. Hlavnou podmienkou úspešného vedenia boja tankovej divízie pri zasadení do útoku z chodu je všestranný a komplexný prieskum. Pri plánovaní útoku tankovej divízie veliteľa všetkých stupňov sú povinní zvlášť starostlivo plánovať, organizovať a nepretržite riadiť prieskum.

Aby sme si ujasnili problematiku organizácie, plánovania a vedenia boja tankovej divízie druhého sledu vševojskovej armády pri zasadení do útoku z chodu, musíme si najskôr zrekapitulovať zvláštnosti, ktoré vyplývajú na organizovanie, plánovanie a vedenie boja a kladú zvýšené nároky na prieskum pri zasadení tankovej divízie do útoku z chodu.

Tanková divízia druhého sledu vševojskovej armády môže byť zasadzovaná do útoku z chodu spravidla v druhý deň operácie. Zasadenie sa spravidla bude plánovať na dvoch smeroch, na každom smere najmenej z dvoch čiar. Vzhľadom k tomu, že tanková divízia druhého sledu sa bude zasadzovať do útoku z chodu obvykle do medzery, alebo spoza bokov prvosledových zväzkov armády, nadobúdajú zvláštného významu otázky prieskumového zabezpečenia tohto zasadenia.

Pochodová zostava tankovej divízie z priestoru sústredenia musí odpovedať plánovanej zostave na čiare zasadenia.

Veľký význam majú predovšetkým prieskumné odrody, predsunutý odrod divízie a predvoje prvosledových plukov. Tieto musia urýchlene preniknúť do zostavy nepriateľa, zistiť uskupenie jeho síl pred čiarou zasadenia, zabezpečiť ciele pre údery armádnych a vlastných jaderných raketových zbraní a zabezpečiť čiaru zasadenia tankovej divízie. Veliteľ tankovej divízie pri zasadzovaní použije časť jaderných nábojov pridelených divízii na najdôležitejšie ciele v zostave nepriateľa. Armádne jaderné raketové zbrane budú predovšetkým použité viacej do hĺbky, na ZHN operačne taktického charakteru a

zistené zálohy s dôrazom na tankové jednotky.

Prvoradým úkolom prieskumu bude zistiť ZHN nepriateľa, aby tieto mohli byť zničené ešte pred zahájením rozčleňovania tankovej divízie a nemohli narušiť zasadenie tankovej divízie.

Súčinnosť so zväzkami prvého sledu nadobúda nového charakteru aj po stránke prieskumového zabezpečenia, lebo v súčasných podmienkach pri zasadzovaní tankovej divízie do medzery zväzky prvého sledu nebudú zabezpečovať čiaru zasadenia, ale budú útočiť na svojich samostatných smeroch.

Tanková divízia musí zabezpečiť svoje zasadenie vlastnými prostriedkami, predovšetkým klasickými zbraňami a jedným až dvoma údermi oddielu vojenských raket tankovej divízie. Hlavné ťažisko zabezpečenia tankovej divízie bude spočívať na armáde, ktorá zabezpečí jej zasadenie vlastnými údermi jaderných raketových prostriedkov. Prieskum divízie musí pre tieto úderky zistiť ciele. Takýmito cieľmi budú raketové prostriedky nepriateľa vo vyčkávacích a palebných postaveniach, dôležité oporné body a uzly obrany, druhé sledy a zálohy s dôrazom na tankové jednotky a VS.

Jaderné úderky tankovej divízie budú použité na zistené taktické ZHN nepriateľa, zvlášť vo vyčkávacích postaveniach a na dôležité oporné body, ktorých zničenie urýchli rýchly postup divízie. Armádných jaderných raketových úderov bude použité na ZHN operačne taktického charakteru, na sústredené, alebo prisunované zálohy, sklady atómovej munície a tylové zariadenia nepriateľa. Treba si ovšem uvedomiť, že jaderných úderov musí byť použité efektívne a len na preverené ciele.

Tanková divízia po svojom zasadení bude prevážne plniť úkol na rozhodujúcom smere vševojskovej armády, čo predpokladá vysoké tempo a odtrhnutie od hlavných síl armády.

Čiara zasadenia tankovej divízie dru-

hého sledu armády sa upresňuje až v priebehu operácie. Spravidla býva na tom úseku, kde majú prvosledové zväzky najväčší úspech, kde sú medzery a kde nie sú väčšie nepriateľské zálohy.

Uvedené vševojskové zásady o použití tankovej divízie druhého sledu vševojskovej armády vnášajú do prieskumového zabezpečenia určité zvláštnosti oproti divíziám prvého sledu.

Oddelenie prieskumu tankovej divízie druhého sledu až do doby zasadenia bude zprávy získavať zo štábu vševojskovej armády a od prvosledových zväzkov. To kladie vysoké požiadavky na prieskumovú súčinnosť.

Plán prieskumu druhosledovej tankovej divízie k zabezpečeniu útoku z chodu bude možno spracovať pri zahájení útočnej operácie armády len v hrubých rysoch, podľa najpravdepodobnejších variantov.

Úspech zasadenia druhosledovej tankovej divízie armády bude v mnohom závisieť od najefektívnejšieho využitia síl a prostriedkov prieskumu prvosledových divízií, vševojskovej armády a vlastných síl a prostriedkov prieskumu.

Zvláštnosti v prieskumovom zabezpečení druhosledovej tankovej divízie sú vyvolané aj tým, že nepriateľ za použitia súčasných bojových prostriedkov môže účinne pôsobiť proti tankovej divízii druhého sledu ešte do doby zasadenia hlavne jadernými údermi, použitím ostatných ZHN, údermi vzdušných síl, zásahmi diverzne-prieskumových skupín apod. Okrem toho veľké medzery v obrane nepriateľa a útočná činnosť vlastných vojsk na smeroch zanecháva často nelikvidované bojové skupiny v týle vlastnej zostavy, ktoré môžu aktívne pôsobiť zvlášť pri presune tankovej divízie na čiaru zasadenia.

I keď je nutné zdôrazniť, že na prieskumových opatreniach do doby zasadenia druhosledovej tankovej divízie sa veľkou mierou bude podieľať armáda, stoja pred

oddelením prieskumu tankovej divízie veľké úlohy po stránke komplexného plánovania a riadenia prieskumu, získavania a vyhodnocovania zprávy a informácií.

Pri tom celá činnosť oddelenia prieskumu druhosledovej tankovej divízie musí byť zameraná hlavne na rýchle vyhodnocovanie zprávy o ZHN a operačných zálohách nepriateľa, na rýchle informovanie o radiačnej situácii v súčinnosti s operačným a chemickým oddelením a na zabezpečenie včasných, hodnotných a prevzatých podkladov pre rozhodnutie veliteľa.

Možná metodika práce oddelenia prieskumu druhosledovej divízie v jednotlivých obdobiach môže byť nasledujúca:

V priestore sústredenia náčelník oddelenia prieskumu divízie po obdržaní úkolu divízie zoznámi príslušníkov oddelenia s nastávajúcim úkolom, organizuje prácu celého oddelenia, vydá pokyny a podklady pre plánovanie a riadenie prieskumu, pre zhromažďovanie a vyhodnocovanie zprávy a pre informácie u štábu divízie a u podriadených vojsk. V ďalšom organizuje prieskumovú súčinnosť v štábe divízie, s prvosledovými divíziami a so štábom armády. Je pripravený kedykoľvek informovať veliteľa a náčelníka štábu divízie o situácii nepriateľa a navrhnúť organizáciu prieskumu, usmerňuje spracovanie najdôležitejších dokumentov oddelenia prieskumu a celú svoju činnosť zamerá tak, aby sa dosiahlo spoľahlivého prieskumového zabezpečenia zasadenia divízie. Spravidla s prvým pomocníkom musí súbežne s útvarmi spĺňať prieskumové zabezpečenie sústredenia, presun na čiaru zasadenia a prieskumové zabezpečenie stretnutia boja. Pre plánovanie prieskumu využije pokynov náčelníka štábu pre organizáciu a plánovanie prieskumu a bojového nariadenia armády pre prieskum. Pri plánovaní musí ďalej vy-

chádzať i zo situácie nepriateľa, úkolu divízie a zo síl a prostriedkov prieskumu divízie. Pri plánovaní prieskumového zabezpečenia na čiarach zasadenia bude vychádzať z dvoch variant, ktoré budú upresnené podľa vznikajúcej situácie na fronte a v pásme presunu.

Druhý a tretí pomocník náčelníka prieskumu budú v tomto období komplexne získavať a vyhodnocovať zprávy všetkého druhu. Nie je možné si predstaviť, aby oddelenie prieskumu druhosledovej divízie začalo získavať a vyhodnocovať zprávy až tesne pred zasadením divízie. Naopak oddelenie prieskumu musí byť od začiatku armádnej operácie zamerané na získavanie zprávy z fronty a dôrazom na hĺbku zostavy nepriateľa. Oddelenie prieskumu bude do zasadenia získavať zprávy z týchto zdrojov:

- z prieskumových informácií armády;
- odpočúvaním zprávy vzdušného prieskumu;
- prieskumovou súčinnosťou s prvosledovými divíziami a armádou;
- štúdiom leteckých fotografií.

Za tým účelom náčelník prieskumu bude povinný vyslať styčných dôstojníkov s úkolom predávať zistené zprávy a dávať požiadavky na upresnenie nepriateľa s dôrazom na čiaru zasadenia. Závery zo získaných zprávy stanú so podkladom pre rozhodovanie veliteľa divízie a pre informačnú činnosť oddelenia prieskumu, ktoré musí v potrebnom rozsahu rôznymi formami informovať podriadené útvary a štáb divízie.

Do zahájenia presunu divízie na čiaru zasadenia je treba, aby náčelník oddelenia prieskumu vydal bojové nariadenia pre prieskum útvarom a zameril činnosť oddelenia prieskumu na kontrolu materiálne technického a zdravotníckeho zabezpečenia síl a prostriedkov prieskumu a na zabezpečenie prepravných prostriedkov pre prepravu prieskumových skupín do týlu nepriateľa.

ORGANIZÁCIA A VEDENIE PRIESKUMU ZA PRESUNU A PRI ZASADENÍ TANKOVEJ DIVÍZIE DRUHÉHO SLEDU DO ÚTOKU Z CHODU

V období presunu na čiaru zasadenia druhošledovej divízie do útoku z chodu bude oddelenie prieskumu pokračovať v započatej činnosti a jeho postup práce môže byť nasledujúci:

Náčelník oddelenia prieskumu s jedným pomocníkom sa presunú spolu s operačnou skupinou divízie do priestoru veľkej zastávky, kde spravidla dostane divízia upresnenie úkolu. Na základe upresňujúceho bojového nariadenia od armády spresní náčelník prieskumu plán prieskumu divízie a pripraví konkrétne bojové nariadenia pre prieskum pre podriadené útvary. Ďalší príslušník oddelenia prieskumu je povinný skontrolovať tesne pred zahájením presunu z priestoru sústredenia správnosť zariadenia síl a prostriedkov prieskumu do pochodových prúdov a riadiť činnosť prieskumných jednotiek až do priestoru veľkej zastávky.

Náčelník prieskumu v priestore veľkej zastávky osobne vydá úkoly prvosledovým útvarom, prieskumnému odraďu a prieskumným skupinám.

Aby mohol prieskum včas získať podklady pre zničenie nepriateľa pred čiarou zasadenia, musí zahájiť plnenie úkolu značne skôr než vojská. Skúsenosti ukazujú, že prieskumný odraď divízie musí mať najmenej dve hodiny a prieskumné skupiny najmenej štyri až šiest hodín časového predstihu pred útočiacimi vojskami, aby mohli získať zprávy v pásme zasadenia divízie. Aby bol zabezpečený tento predstih, práca orgánov a prostriedkov prieskumu v priestore veľkej zastávky musí byť dokonale organizovaná a rýchla. Vyčlenené sily a prostriedky prieskumu v priestore veľkej zastávky sú umiestnené v čele, aby mali čo najvýhodnejšie podmienky k rýchlemu vyrazeniu. Prieskum za presunu plní úkoly pozorovaním, prie-

skumom komunikácií, objektov apod. Úkoly bezprostredného prieskumu za presunu vykonávajú samostatné prieskumné hliadky motostreleckých a tankových jednotiek.

Náčelník prieskumu spolu s jedným pomocníkom a výkonnou rádiovou stanicou presunie sa s veliteľom a operačnou skupinou na čiaru zasadenia. V prípade, že veliteľ sa nepresunie na čiaru zasadenia pred presunujúcim sa zväzkom, vyšle náčelník prieskumu svojho zástupcu s výkonnou rádiovou stanicou na čiaru zasadenia. V oboch prípadoch pri naviazaní dotyku s nepriateľom riadi prieskum na čiare zasadenia a o výsledkoch informuje veliteľa, štáb divízie, podriadené útvary a štáb armády.

Obdobie, keď je tanková divízia zasaďovaná na čiare zasadenia, je jedným z najťažších pre činnosť oddelenia prieskumu a to z toho dôvodu, že sily a prostriedky prieskumu divízie musia zabezpečiť ciele pre divíziu a armádne jaderné údery k podpore zasadenia. To znamená, že sily a prostriedky prieskumu tankovej divízie musia najmenej 1½–2 hodiny pred zasadením tankovej divízie zabezpečiť ciele pre efektívne použitie divízijských a armádnych atomových úderov a klasického delostrelectva, hlavne k vyradeniu ZHN nepriateľa a k rozbitiu nepriateľských záloh, ktoré by mohli ohroziť rýchle prenikanie tankovej divízie do hĺbky a tým získať čas pre prísun ďalších operačných záloh nepriateľa na smer hlavného úderu divízie. Zvlášť si je treba uvedomiť, že fronta pri zasaďovaní bude v neustálom pohybe, čo značne zťažuje využitie technických prostriedkov prieskumu. Preto je nutné vytvárať silné prieskumné odraďy a samostatné prieskumné hliadky u divízie a útvarov, využívať medzier v zostave nepriateľa a vysielat ich

ve smeroch hlavného úderu na maximálne dosahy ich spojovacích prostriedkov s hlavným úkolom zisťovať a ničiť ZHN. V prípade, že by ich sila na zničenie nestačila, zabezpečiť všetkými formami zničenie týchto prostriedkov skôr, než by mohli pôsobiť proti vlastným vojskám na čiare zasadania. Ďalej budú zisťovať rádiotechnické prostriedky, sledovať činnosť ustupujúcich jednotiek nepriateľa a budovanie jednotlivých ústupových postavení. Hlavným úkolom v ďalšej ich činnosti bude včas zistiť prisun ďalších operačných záloh s dôrazom na ZHN a tankové jednotky a zabezpečiť efektívne použitie vlastných i armádnych atómových úderov k rozbitiu nepriateľských záloh skôr než dojde k stretnutiu boju.

Do zostavy prieskumných odradov a samostatných prieskumných hliadok je nutné zaraďovať prieskumníkov druhov vojsk, zvlášť odborníkov pre vedenie chemického a radiačného prieskumu a delostreleckých prieskumníkov pre riadenie a opravu paľby vlastných raketových zbraní a klasického delostrelectva. Jadro prieskumného odradu a samostatných prieskumných hliadok tvorí z prieskumných jednotiek a zosilovať ich tankami. Podľa nášho názoru prieskumné odrady sú schopné pri dostatočnej palebnej sile a vhodnom technickom vybavení viesť prieskum v operačnej hĺbke na vzdialenosť 40 i viac kilometrov do čela hlavných síl a samostatné prieskumné hliadky na vzdialenosť 20 i viac kilometrov. Je nutné zdôrazniť, že ich základnou prednosťou je naprostá presnosť a hodnovernosť získaných správ. Sú jedným z málo prostriedkov prieskumu, ktoré môžu nielen zisťovať, ale okamžite ničiť prostriedky atómového napadnutia nepriateľa.

Nakoniec je treba zdôrazniť, že veliteľ tankovej divízie druhého sledu musí v plnej miere využívať pre plnenie prieskumných úkolov v hĺbke nepriateľskej zostavy predsunutých odradov. Do zostavy predsunutých odradov je nutné včle-

ňovať prieskumníkov-špecialistov k plneniu dôležitých prieskumných úkolov. Podľa získaných skúseností pri cvičeniach je nutné vyčleniť jednu až dve tankové rotý v zostave predsunutého odradu ako špeciálne odrady pre ničenie ZHN. Prieskumné odrady a samostatné prieskumné hliadky budú úzko spolupracovať s predsunutými odradmi. V prípade, že sila a prostriedky prieskumného odradu a zvlášť samostatnej prieskumnej hliadky nebudú postačovať na zničenie zistených ZHN, veliteľ predsunutého odradu okamžite vyšle vyčlenený špeciálny odrad pre zničenie ZHN.

Veľký význam pri prieskumovom zabezpečení zasadania tankovej divízie majú prieskumné skupiny. Podľa súčasnej organizácie môže tanková divízia vyslať 2—3 vševojskové prieskumné skupiny od prieskumnej rotý divízie, 1—2 delostrelecké prieskumné skupiny a 1—2 ženijné prieskumné skupiny. I napriek tomu, že prieskumné skupiny je možné poverovať rôznymi úlohami, javí sa ako najvýhodnejšie využiť ich na zisťovanie ZHN a presunov druhých sledov alebo záloh. Pri zisťovaní presunov a záloh je výhodné zasadzovať prieskumné skupiny na hlavné komunikačné, zvlášť na komunikačné uzly a križovatky. ZHN je naproti tomu treba vyhľadávať predovšetkým vo vyčkávacích priestoroch a priestoroch sústredenia. Iba u prostriedkov operačného určenia je ekonomické zisťovať odpalovacie zariadenia i v palebných postaveniach, kde sa zdržujú najmenej 2—3 hodiny. Zisťovanie atómových prostriedkov prieskumnou skupinou na presune stráca na význame z toho dôvodu, lebo doba doručenia správ na štáb nedovoľuje vykonať účinné protiopatrenia. Z toho dôvodu vystupuje do popredia požiadavka, aby i u prieskumných skupín zisťovanie ZHN bolo spojované v niektorých prípadoch s ich okamžitým ničením.

Náčelník prieskumu divízie bude spravidla vyslať prieskumné skupiny z prie-

storu veľkej zastávky. Divízné prieskumové skupiny bude výhodné vysadzovať pomocou vrtulníkov. Je treba zdôrazniť, že bojová činnosť v operačnej hĺbke vytvára výhodné podmienky pre dopravu prieskumných skupín vrtulníkmi, pretože v tomto priestore bude už menšia hustota protivzdušnej obrany i pozemných vojsk a s výhodou bude možno využiť medzier v nepriateľskej zostave.

Z doterajších skúseností získaných pri cvičeniach vyplýva, že divízné prieskumné skupiny bude treba vysadzovať do hĺbky 30–60 km. Pri dodržaní týchto zásad môže mať veliteľ divízie dôležité zprávy z hĺbky 30–50 km, čo v rámci plnenia úkolu divízie je dostačujúce. Z hľadiska bezpečnosti prieskumných skupín bude nutné sledovať v priestore ich činnosti radiačnú situáciu, každé zamorenie hlásiť na štáb, a tiež zabezpečiť, aby skupiny neboli ohrozené vlastnými jadernými údermi. Náčelník prieskumu musí zasaďovanie všetkých prieskumných skupín divízie riadiť plánovite tak, aby prieskumove zabezpečil celú hĺbku útoku divízie.

Nakoniec je treba zdôrazniť, že štáb tankovej divízie druhého sledu musí v plnej miere využívať pre plnenie prieskumných úloh v hĺbke zostavy nepriateľa taktického vrtulníkového výsadku, do ktorého je nutné včleňovať prieskumníkov špecialistov k plneniu dôležitých prieskumových úkolov. Podľa doterajších skúseností z cvičení vrtulníkový výsadok sa vysadzuje na vzdialenosť 30–40 km od čela útočiacich vojsk k zachváteniu dôležitých komunikačných uzlov, vchodov do sútesiek a prechodov cez vodné toky, alebo k ničeniu dôležitých ZHN v súčinnosti s prieskumnými a predsunutými oddiarmi. Oddelenie prieskumu získané zprá-

vy od vrtulníkového výsadku musí starostlivo vyhodnocovať a v niektorých prípadoch podľa nich usmerňovať prieskum.

Dôležitou úlohu pri prieskumovom zabezpečení boja tankovej divízie musí zohrať vzdušný prieskum a to zvlášť pri sledovaní záloh, pri zisťovaní presunov ZHN a pri dopreverení cieľov pre vlastné atómové údery.

Jednou z podmienok úspešného vedenia prieskumu je organizácia neprerušiteľného spojenia. Na stupni divízia je nutno organizovať sieť prieskumu, v ktorej sú napojené všetky zasaďené sily a prostriedky prieskumu. Z prostriedkov, ktoré sú zavedené do výzbroja prieskumných jednotiek, je výhodné vytvoriť dve rádiové siete:

— 1. rádiovú sieť — náčelník prieskumu divízie, náčelník prieskumu plukov prieskumné oddiary divízie — sieť vybaviť rádiovými stanicami R-113;

— 2. rádiovú sieť — náčelník prieskumu divízie, prieskumné skupiny — sieť vybaviť rádiovými stanicami R-109.

Zloženie siete organizuje náčelník prieskumu divízie, dopravné údaje určuje náčelník spojenia divízie. Spojenie jednotlivých prieskumných skupín a prieskumných oddiary s náčelníkom prieskumu divízie sa uskutočňuje podľa vzdialenosti buď priamo podľa donosnosti rádiových staníc, alebo cez retranslačné rádiové stanice, ktoré sa umiestňujú na význačných dominantách na prednom okraji, prípadne sa zriaďujú v hĺbke nepriateľskej obrany. Ďalej je treba dodržať zásadu, aby sa pracovalo jednostranne a v predom stanovenných reláciách. Pre príjem a vysielanie dôležitých zprávy, ktoré nestrpia odkladu, je treba stanoviť signál.

Z á v e r

Z miesta a úlohy druhosledovej tankovej divízie armády vyplýva pre oddelenie prieskumu divízie rad zvláštnosti v práci na prieskumovom zabezpečení. Tieto zvláštnosti sú zapríčinené tým, že je nutné okrem prieskumového zabezpečenia stretného boja divízie zabezpečiť prieskumove

priestor sústredenia, presun na čiaru zasadenia a samotnú čiaru zasadenia.

Charakteristické pre prieskum bude získavanie zpráw z veľkej hĺbky a z rozsiahlych priestorov za vysokého tempa vedenia boja. Zvláštnu pozornosť je nutno venovať prieskumovému zabezpečeniu odkrytých bokov. Vzhľadom k možným zmenám situácie javí so nutnosť udržiavať silnú zálohu prieskumu pre plnenie nepredvídaných úkolov. Oddelenie prieskumu musí maximálne skrátiť dobu potrebnú na získanie a vyhodnocovanie zpráw a tým zvýšiť účinnosť vlastných protiopatrení.

Z týchto skutočností vyplýva, že úspešné zasadenie druhosledovej divízie armády do útoku z chodu bude v mnohom závislé na schopnosti oddelenia prieskumu zvládnuť úkoly s tým spojené. Hlavné úsilie prieskumu treba zamerať na zistenie a preverenie zpráw o ZHN nepriateľa s dostatočným časovým predstihom. Prieskum je treba riadiť komplexne a jeho výsledky komplexne vyhodnocovať. Pri posudzovaní úlohy prieskumu za súčasných podmienok vedenia boja je treba si uvedomiť, že ani najmodernejšie palebné prostriedky včetně jaderných raketových zbraní nie sú schopné rozhodnúť o výsledku boja v prípade, že prieskum včas nezistí ciele pre ich použitie.

